

Zomrel originálny a novátorský architekt Vladimír Dedeček

Stavby novátora a zástancu aj radikálnych riešení v slovenskej architektúre sa nachádzajú v Bratislave, vo Zvolene, Nitre či Tatranskej Lomnici.

Vladimír Dedeček začal v roku 1955 pracovať na návrhu univerzitného areálu Vysokej školy poľnohospodárskej, dnes Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre.

V stredu ráno zomrel slovenský architekt Vladimír Dedeček. Informuje o tom Slovenská národná galéria (SNG) na sociálnej sieti.

"Dedeček bol autorom mnohých významných stavieb, novátorom, mužom veľkých konceptov, ktorý navždy zapísal Slovensko na mapu neskorej moderny," opisujú jeho život a dielo predstavitelia SNG.

Vladimír Dedeček zanechal za viac ako polstoročie aktívnej práce po sebe stavby, ktoré dodnes vzbudzujú pozornosť nielen odbornej, ale aj laickej verejnosti. Jeho modernistické videnie architektúry nenaštrbilo ani obdobie socialistického realizmu v 50. rokoch minulého storočia. Stavby novátora a zástancu aj radikálnych riešení v slovenskej architektúre sa nachádzajú v Bratislave, vo Zvolene, Nitre či Tatranskej Lomnici.

S architektom Rudolfom Miňovským začal v roku 1955 pracovať na návrhu univerzitného areálu Vysokej školy poľnohospodárskej, dnes Slovenskej poľnohospodárskej univerzity (SPU) v Nitre. Z realizovaného projektu sa napokon stala jedna z najunikátnejších, najuznávanejších a najoceňovanejších stavieb na Slovensku.

Po Miňovského smrti pracoval od roku 1960 na rozsiahlom návrhu priestorov pre štyri fakulty a ich spoločného administratívneho a stretávacieho priestoru - auly maximy - už iba sám Dedeček.

Práve aula maxima šošovkovitého tvaru s priemerom 36 metrov, s unikátnou monolitickou rebrovou klenbou z armocementových dielcov tvaru sférických trojuholníkov, predstavuje

najcharakteristickejšiu a najosobitejšiu časť celého areálu. Aréna pre 600 divákov je unikátnym dielom architekta a tímu konštruktérov vedených Ľudovítom Farkašom a Karolom Mesíkom.

Projekt vysokoškolského komplexu dnešnej SPU v Nitre ocenili v roku 1966 Cenou Dušana Jurkoviča. Stavbu zaradili aj do ankety ministerstva výstavby SR Slovenská stavba 20. storočia (2001), v ktorej zvíťazila v kategórii občianskych stavieb. V roku 2014 areál SPU vyhlásili za národnú kultúrnu pamiatku.

Jeho nezameniteľný rukopis však nesie aj projekt Vysokej školy lesníckej a drevárskej, dnes Technickej univerzity vo Zvolene, alebo prístavba archívu k budove Lesoprojektu vo Zvolene. Podpísal sa tiež pod administratívnu budovu TANAP-u v Tatranskej Lomnici.

V Bratislave okrem asi najdiskutovanejšej stavby, premostenia Vodných kasární, respektíve prístavby Slovenskej národnej galérie (SNG), projektovoval administratívne budovy Incheby, vysokoškolské internáty (átriové domy) v Mlynskej doline, budovy Najvyššieho súdu SR, prírodovedeckej fakulty a Štátneho ústredného archívu (dnes Slovenský národný archív). Budovu archívu ocenili v roku 1983 plaketou medzinárodnej konferencie XXII. Table ronde des Archives. Podľa jeho návrhu realizovali aj stavbu Paláca kultúry a športu v Ostrave-Vítkoviciach.

Vladimír Dedeček sa narodil 26. mája 1929 v Martine. V roku 1952 absolvoval Fakultu architektúry na Slovenskej vysokej škole technickej (SVŠT) v Bratislave pod vedením Emila Belluša. Spolužiakmi Dedečka boli budúci významní architekti Ferdinand Konček, Ilja Skoček či Ľubomír Titl. Takmer hneď po skončení štúdií nastúpil do bratislavského Stavoprojektu, kde pôsobil až do roku 1995 a v rámci ktorého od roku 1966 viedol aj vlastný ateliér.

Za najrozporupľnejší projekt Vladimíra Dedečka je považované premostenie Vodných kasární na dunajskom nábreží, respektíve prístavba či rekonštrukcia SNG v Bratislave, ktoré bol realizované koncom 70. rokov 20. storočia. Stavba ostro rozdeľuje nielen laickú, ale aj odbornú verejnosť na dve skupiny. Na tých, ktorí ju považujú za originálne architektonické dielo, a tých, ktorí by ju najradšej zbúrali.

Problémom prístavby je však aj to, že sa nezrealizovala úplne podľa návrhu Dedečka. Neprávom dostala aj nálepku totalitnej stavby, ktorá je prilepená na historickú budovu Vodných kasární. Nie vinou architekta totiž návrh, ktorý vznikol v uvoľnených a progresívnych 60. rokoch minulého storočia, dokončili až v roku 1979. Na stavbe sa podpísala tiež nedokonalá realizácia, pri ktorej boli použité aj iné materiály, aké navrhol samotný architekt.

V roku 2015 architektovi, ktorý svojimi projektmi postavenými na Slovensku zaujal aj v zahraničí, udelil Spolok architektov Slovenska Cenu Emila Beluša za celoživotné architektonické dielo.

Bývalý prezident SR Andrej Kiska udelil Vladimírovi Dedečkovi v roku 2016 vyznamenanie Pribinov kríž II. triedy za dlhoročné mimoriadne zásluhy o kultúrny rozvoj SR v oblasti architektúry.

O práci Vladimíra Dedečka sa píše aj v publikácii z roku 2017 s názvom Vladimír Dedeček - Interpretácie architektonického diela, na ktorej sa podieľali historik architektúry Marián Zervan a architekti Benjamín Brádnanský a Vít Halada. Editorsky ju pripravila Monika Mitášová zo SNG.